

Mravenec lesní

V jednom tmavém lese, hned za sedmero borovicemi a starým smrkem, se rozkládá velké království, ukryté pod velkou hromadou jehličí a větviček. Vládne tady moudrá královna, která má spoustu poddaných. V království mají pořád všichni plno práce. Zatímco vojáci stráží hradby před nepřitelem a stavitele budují chodbičky, ti ostatní zase bez přestání shání potravu... A copak dělají poddaní v blízkosti královny? Pečují o královnu a její malá princátka. A každý tady rád mlsá lahodný sladký nápoj - medovici, kterou jim dávají za odměnu stromové mšice. Starý smrk si velice váží práce těchto drobných obyvatel, je zdravý, silný a bez škodlivých larev brouků. Půda v okolí království je provzdušněná a kyprá. Poznali jste, děti, toto království? Ano, je to lesní mraveniště!

Takové lesní mraveniště je tvořeno téměř miliónem mravenčích dělnic, ale pouze jedinou mravenčí královnou (ta se může dožít i dvaceti let). Lesní mravenci jsou velice užiteční, protože spořádají obrovské množství lesních škůdců. Tento hmyz si proto zaslouží naší velkou ochranu.

Pohádka: Jak se ztratil mraveneček

Na okraji smrkového lesa se nachází už několik let obrovská hromada jehličí a větviček. Kolem té hromady se to hemží černými šestinohými tvorečky s tykadly. Pobíhají sem a tam, stále něco nosí a někam pospíchají.

Mravenec Mireček se nedávno vykuklil na svět a hned na něj čekala spousta práce. Byl průzkumníkem. Mohl být stavitelem, profesionálním dojičem mšic, chůvou, pěstitelem mravenčích hub, vojákem, zásobovačem. Ale on snil už v kukle o tom, že bude právě průzkumníkem. Povolání průzkumníka je velice dobrodružné, ale zároveň i nebezpečné. Jako první z mravenců prozkoumává neznámá území, hledá nové zdroje potravy a také stavebního materiálu. A že byl Mireček mraveneček šikulka! Jeden den našel novou lesní bylinku s lahodnými sladkými semínky, jindy zase objevil zralé lesní maliny, které spadly do trávy. Ostatní mravenečky pak dovedl až k dobré a společnými silami ji pak přenesli po malých kouscích do mraveniště.

Do lesa přišel nový den. Sluníčko ráno nakukovalo přes husté větvičky stromů a svými paprsky zahřívalo mraveniště. Mireček už byl dál vzhůru a zase hledal něco nového a sladkého k snědku. Tykadla ho nasměrovala k silné vůni v trávě. Po nějaké

době objevil vskutku úžasný objev, který našel v trávě hned vedle smrkové šišky. Nejdříve si tu věc ohmatal tykadly a pak se do ní zakousnul svými kusadly. „Ó, jaká dobrota! Kdepak se to tady vzalo?“ pomyslil si, když se tak olizoval, až se mu horní nožičky lepily. Byla to taková žlutá sladká kulička. A protože to Mireček ještě nikdy neochutnal, nevěděl, že je to obyčejný tvrdý bonbón, který tady včera vytratil z kapsy kluk Péťa, když byl s rodiči na houbách.

Když tak ochutnával, ani si nevšiml, že vůně bonbónu přilákala také mravence z jiného mraveniště. Všimnul si jich, až už bylo pozdě. Jejich stráž ho přepadla a zajala. Mireček se bránil, kopal, neustále utíkal, ale zlí mravenci ho pokaždé dohonili. „Haló, kamarádi, zachraňte mě! Slyšíte, tady jsem!“ volal a volal, ale pomoc nepřicházela. Mireček zašel tentokrát moc daleko od svého domova.

Nakonec ho svázali a tři zlí silní mravenci ho nesli na zádech ke své královнě.

S Mirečkem to vypadalo velice bledě. „Můžeme ho hned sníst?“ ptali se, když ho spoutaného přivedli před královnu. Cizí královna se dlouze rozmyšlela. Mravenci čekali na rozhodnutí a přitom Mirečka drželi pevně kusadly za nohy. „Snězte si ho,“ řekla krátce. Pak dodala: „Ale až zítra! Nyní pojďte ochutnat tu novou neznámou žlutou věc. Toho vetřelce zatím nechte uležet ve spíži,“ rozkázala a zamířila směrem

do obrovské jídelny, kde si sedla do čela obrovského stolu. Mravenci hodili Mirečka do tmavé teplé spíže, kde měli zásoby jídla. Přivázali ho k regálu, aby neutekl, a odešli ke své hostině.

Ostatní mravenci z Mirečkova mraveniště zatím svého ztraceného přítele všude marně hledali. Troubili na poplach, běhali po stromech... Volali, křičeli, ale marně. Nakonec to vzdali a smířili se s tím, že ho nejspíše sezobla žluna nebo datel...

Přišla noc a všichni lesní mravenci šli spát. Jenom Mireček nespal. Ten, svázaný u regálu, jenom plakal a plakal a celý se třásl strachy...

Zatímco některá lesní zvírátká v noci spí, jiná vylézají z pelíšku, aby se vydala za potravou. Stejně tak vylezl tu noc i ze své nory starý jezevec. Celý den si prospal a v noci ho vzbudil náramný hlad. Pár žížal ho nasytilo jen trochu, když vtom si všiml mraveniště. Začal rychle hrabat svými drápy a hledat mravenčí kukly. Když se dohrabal do spíže, začal olizovat sladké zásoby semínka, bobulí a hub. Málem by zbaštíl i Mirečka! Tomu naštěstí jen překousl jeho pevná pouta. Ostatní mravenci okamžitě vylezli z děr a začali se nečekanému útoku tvrdě bránit. Kousali, štípali jezevce do tlapiček a čumáku. To se ale přestalo nočnímu hledači líbit a odešel pátrat za jídlem raději někam jinam.

Vysvobozený Mireček se dal na rychlý běh. Využil tmy a chaosu a utíkal rychle pryč z mraveniště. Pak zalezl pod jehličí a tam čekal až do rána. Druhý den se vydal směrem ke sluníčku a šel a šel, až narazil na místa, která už dobře znal. Právě tam, kousek od krmelce, se rozkládalo jeho mraveniště.

To bylo překvapení, když se objevil zpátky doma! Všichni ho objímalí a radovali se. A Mireček vypravoval a jeho kamarádi poslouchali... Pak se zase všichni pustili do práce, až se to kolem mraveniště jen hemžilo. Z Mirečka byl po čase ten nejlepší a nejostražitější průzkumník ze všech mravenců, který kdy ochutnal lahodný žlutý bonbónek.

Ztracený mraveneček

Tam, kde spinká malý šneček,
ztratil se dnes mraveneček.
Na zádech si stéblo nese,
bloudí, pláče v hustém lese.

Tykadly si cestu hledá,
strach má velký, běda, běda!
V mraveništi už je sháňka,
každý hledá uplakánka.

Držíme mu všechny pěsti,
ať se vrátí, kéž má štěstí!
Cestu zná ten jezevec,
za ním pospěš, no tak běž!

Tam, co kvete lesní tráva,
ozývá se „sláva, sláva“.
Dřív než otřel slzičku,
našel domů cestičku.

Náměty pro práci s dětmi:

Otzázkы pro dobré posluchače:

V úvodním povídání se píše, že mravenci pěstují mšice pro jejich lahodný nektar, tzv. medovici. Víte, děti, co jsou mšice? Proč jsou škodlivé pro rostliny? Stejně jako mravenci využívají mšice i lidé pěstují řadu domácích zvířat pro svůj užitek. Některé pro mléko, vajíčka, jiná pro maso. Znáte, děti, některá užitečná zvířata? Jmenujte je! Jak se mravenci mezi sebou dorozumívají? Vždyť nemluví a přitom jsou takový sehraný tým? Jak je to možné, nehádají se a každý přesně ví, co má udělat, a vzájemně si pomáhají!

Tip:

Prohlédněte si tělo mravence nejlépe venku u mraveniště, popřípadě na fotografií či obrázku. Kolik má nožiček a k čemu potřebuje tykadla? Při procházce do lesa pozorujte život v mraveništi a všimněte si, jak si vzájemně pomáhají. Samotný mravenec by dlouho nepřežil! Vezměte s sebou páár kostek cukru, položte ho do mraveniště a uvidíte, co se bude dít! Paní učitelka a odvážné děti si nechají jednoho lézt po ruce. Zvířátka lidem neublíží, pokud jim neublíží sám člověk! Vysvětlí jim, že do mraveniště se nekope, ale musí se chránit.

Pomůcky: lupa, kostky cukru

Výtvarný úkol pro děti:

Obrázek Ferdy Mravence. Vystříhněte z barevného papíru části těla mravence a nalepte je na bílý papír. Pastelkou domalujte Ferdovi šátek.

Pomůcky: barevný papír, výkres, pastelky

Hry:

Hra 1: Na mravence. Paní učitelka rozmístí po lese překážky (ve třídě např. kužely) a děti mezi nimi chodí jako mravenci za sebou a zpívají si. V čele průvodu je mravenčí královna. Když paní učitelka zavolá „prší!“, děti si rychle utíkají pro své kukly-šišky (ve třídě plyšové hračky na zemi), uchopí je a běží se s nimi schovat do mraveniště (vybraný strom, popř. koberec, domeček). Poslední vypadává ze hry.

Pomůcky: šišky (kužely nebo jiné překážky), plyšové hračky (šišky), koberec

Hra 2: Kukly. Zabal svého kamaráda do toaletního papíru (roztrhaný papír nevyhazujte, použijte ho při výrobě ručního papíru!) nebo do obvazu. Ústa nechej volná! Vyhrává rychleji vykuklený mravenec.

Pomůcky: toaletní papír, obvaz

Pracovní list:

Dva mravenci (rezavý a černý) ze dvou různých mravenišť hledají cestu do svého mraveniště v labyrintu čar.